

# Obsah

Předmluva .....	11
Úvod .....	12
<b>1. Politologie .....</b>	<b>13</b>
1.1 Politologie jako věda .....	13
1.2 Disciplíny politologie .....	17
1.3 Metody politologie a politologický výzkum .....	20
1.4 Politologie a ostatní vědy .....	22
1.5 Vývoj a nejvýznamnější představitelé politického myšlení .....	24
1.6 Založení a vývoj politologie v USA .....	28
1.7 Vznik a vývoj politologie v Evropě .....	30
1.8 České politické myšlení a jeho představitelé .....	31
David Easton: <i>Politologie ve Spojených státech</i> .....	34
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i> .....	38
<i>Rozšiřující literatura</i> .....	39
<b>2. Politika .....</b>	<b>40</b>
2.1 Politika. Politický program. Politický konflikt .....	40
Karel Čapek: <i>O politice</i> .....	43
Niccoló Machiavelli: <i>Vladař</i> .....	47
Václav Havel: <i>Politika a svědomí</i> .....	49
Václav Bělohradský: <i>O politice politické a antipolitické</i> .....	51
Max Weber: <i>Etika a politika</i> .....	53
Petr Pithart: <i>Chvála politiky aneb návod, jak ji ostouzet</i> .....	55
2.2 Politický systém. Moc. Autorita .....	57
2.3 Politická kultura, politická socializace .....	58
2.4 Politická participace .....	59
2.5 Veřejné mínění. Masová média .....	61
Gabriel Almond, Sidney Verba: <i>Pocit občanské způsobilosti</i> .....	62
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i> .....	65
<i>Rozšiřující literatura</i> .....	67
<b>3. Politické strany. Politický pluralismus .....</b>	<b>68</b>
3.1 Teorie politického pluralismu .....	68
3.2 Politické strany .....	69
3.3 Levice a pravice .....	71
3.4 Koalice politických stran .....	75

3.5 Systémy politických stran .....	76
Edvard Beneš: <i>Psychologie politického stranictví</i> jako zjev antidemokratický .....	77
Seymour Lipset, Stein Rokkan: <i>Politická strana: činitel konfliktu</i> a nástroj integrace .....	80
Mancur Olson: <i>Logika kolektivního jednání</i> .....	82
3.6 Financování politických stran .....	83
<b>Otázky, úkoly a náměty na eseje</b> .....	88
<b>Rozšiřující literatura</b> .....	89
<b>4. Volby a volební systémy</b> .....	90
4.1 Volby .....	90
4.2 Formy přímé demokracie: referendum, iniciativa a odvolání .....	93
Anthony Downs: <i>Základní logika hlasování: Shrnutí</i> .....	94
Angus Campbell, Philip Converse, Warren Miller, Donald Stokes: <i>Formování politických představ a změna politické orientace</i> ..	95
4.3 Volební systémy .....	99
4.4 Volební systém v ČR .....	103
4.4.1 Volby do Sněmovny .....	104
4.4.2 Volby do Senátu .....	104
Václav Bělohradský: <i>Volební systém a demokracie:</i> <i>K prvnímu výročí svobodných voleb</i> .....	107
John S. Mill: <i>O pravé a nepravé demokracii; zastoupení všech</i> a zastoupení pouze většiny .....	109
4.5 Teorie racionální volby .....	111
<b>Otázky, úkoly a náměty na eseje</b> .....	113
<b>Rozšiřující literatura</b> .....	116
<b>5. Stát</b> .....	117
5.1 Pojmenování státu .....	117
5.2 Vznik státu a teorie jeho vzniku .....	117
5.3 Podstata teorie státu .....	118
5.4 Vymezení státu podle obyvatelstva .....	119
5.5 Stát jako subjekt mezinárodního práva. Suverenita .....	120
5.6 Funkce státu .....	121
5.7 Právní stát .....	121
5.8 Sociální stát .....	122
5.9 Formy státu .....	125
Platón: <i>Obec</i> .....	128
Aristoteles: <i>Pojem, vznik, význam a složky obce</i> .....	130
Thomas Hobbes: <i>Leviathan</i> .....	132



John Locke: <i>O stavu přirozeném</i> .....	134
Jean J. Rousseau: <i>O společenské smlouvě neboli zásady státního práva</i> .....	136
Vladimír I. Lenin: <i>Stát a revoluce</i> .....	138
Robert Nozick: <i>Anarchie, stát a utopie</i> .....	141
Idea české státnosti .....	143
5.10 Státní symboly .....	146
Preambule Ústavy České republiky .....	151
Preambule Ústavy Slovenské republiky .....	152
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i> .....	152
<i>Rozšiřující literatura</i> .....	154
<b>6. Demokracie</b> .....	155
6.1 Teoretické vymezení demokracie .....	155
6.2 Reálná demokracie .....	158
6.3 Základní otázky demokracie .....	159
6.4 Způsoby demokratické kontroly .....	162
6.5 Občan a právo v demokratickém státě .....	163
6.6 Právo na soudní ochranu .....	164
Tomáš G. Masaryk: <i>Demokracie jako názor na svět a život</i> .....	165
Perikles: <i>Epitaphios</i> .....	168
Robert A. Dahl: <i>Instituce polyarchie</i> .....	170
Alexis de Tocqueville: <i>Tyranie většiny</i> .....	171
Karl R. Popper: <i>Uzavřená a otevřená společnost</i> .....	173
Hlava první Ústavy ČR .....	175
6.7 Demokratický ekonomický systém .....	176
Petr L. Berger: <i>Nejistý triumf demokratického kapitalismu</i> .....	178
Michael Novak: <i>Duch demokratického kapitalismu</i> .....	180
6.8 Kritika demokracie .....	182
6.8.1 Kritika demokracie: Teorie elit .....	182
Muammar Al-Kaddáfí: <i>Lidové kongresy a lidové výbory</i> .....	183
Joseph A. Schumpeter: <i>Některé závěry analýzy demokratického procesu</i> .....	185
Josef L. Fischer: <i>Skladebná demokracie</i> .....	187
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i> .....	190
<i>Rozšiřující literatura</i> .....	192
<b>7. Ústava</b> .....	193
Charles L. Montesquieu: <i>O anglické ústavě</i> .....	198
Ústava USA .....	200
7.1 Český ústavní vývoj .....	203

7.2 Ústava České republiky .....	209
Hlava II.–IV. Ústavy ČR .....	211
Vladimír Klokočka: <i>Princip materiálního právního státu</i> a hodnotová vázanost Ústavy .....	222
7.3 Územní samospráva .....	224
John S. Mill: <i>O místních zastupitelských sborech</i> .....	226
Elinor Ostromová: <i>Správa věcí společných</i> .....	228
7.4 Role státu v ekonomické oblasti. Hospodářská politika .....	230
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i> .....	232
<i>Rozšiřující literatura</i> .....	234
<b>8. Hodnotový rozměr demokracie a lidská práva</b> .....	235
Vladimír Čermák: <i>O hodnotovém řádu</i> .....	236
<b>8.1 Svoboda</b> .....	238
Erich Fromm: <i>Vyčlenění individua a dvojznačnost svobody</i> .....	240
Isaiah Berlin: <i>Dva pojmy svobody</i> .....	243
Fjodor M. Dostojevskij: <i>Velký inkvizitor</i> .....	245
John S. Mill: <i>O svobodě</i> .....	247
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i> .....	249
<b>8.2 Spravedlnost</b> .....	249
8.2.1 Kritika sociální spravedlnosti .....	251
Platón: <i>O původu a podstatě spravedlnosti</i> .....	252
Sofisté: <i>Přirozená spravedlnost</i> .....	253
Aristoteles: <i>Spravedlnost rozdělicí a opravná</i> .....	254
Friedrich A. Hayek: <i>Zásady spravedlnosti</i> .....	256
John Rawls: <i>Hlavní idea teorie spravedlnosti</i> .....	258
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i> .....	259
<b>8.3 Rovnost</b> .....	260
8.3.1 Sociální stratifikace .....	261
Jean J. Rousseau: <i>Rozprava o příčinách a původu</i> nerovnosti mezi lidmi .....	263
Alexis de Tocqueville: <i>Politické důsledky společenského</i> zřízení Angloameričanů .....	264
George Orwell: <i>Farma zvířat</i> .....	266
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i> .....	268
<b>8.4 Lidská práva</b> .....	269
Deklarace nezávislosti USA .....	275
Prohlášení Charty 77 .....	276
Listina základních práv a svobod .....	279
Ludvík Vaculík: <i>Život za život</i> .....	283



<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i> .....	288
<i>Rozšiřující literatura</i> .....	289
<b>9. Politické doktríny a ideologie</b> .....	291
<b>9.1 Liberalismus</b> .....	293
Friedrich A. Hayek: <i>Principy liberálního společenského řádu</i> ...	296
<b>9.2 Konzervatismus</b> .....	297
Roger Scruton: <i>Konzervatismus</i> .....	299
<b>9.3 Křesťanská sociální nauka</b> .....	300
Jan Pavel II: <i>Centesimus annus</i> .....	302
<b>9.4 Socialismus</b> .....	304
G. D. H. Cole: <i>Fabiánský socialismus</i> .....	306
<b>9.5 Komunismus</b> .....	308
Karl Marx, Friedrich Engels: <i>Manifest komunistické strany</i> ...	310
<b>9.6 Fašismus a nacismus</b> .....	312
Adolf Hitler: <i>Německé mládeži</i> .....	314
<b>9.7 Rasismus</b> .....	315
Charles Beaumont: <i>Vetřelec</i> .....	318
<b>9.8 Nacionalismus</b> .....	322
Arnošt Gellner: <i>Poznámka o slabosti nacionalismu</i> .....	323
<b>9.9 Anarchismus</b> .....	325
Petr Kropotkin: <i>Zásady anarchie</i> .....	327
<b>9.10 Feminismus</b> .....	328
Simone Beauvoirová: <i>Druhé pohlaví</i> .....	331
<b>9.11 Environmentalismus</b> .....	333
Aldo Leopold: <i>Etika země</i> .....	333
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje</i> .....	336
<i>Rozšiřující literatura</i> .....	338
<b>10. Mezinárodní vztahy</b> .....	339
<b>10.1 Věda mezinárodních vztahů a její vývoj</b> .....	339
<b>10.2 Mezinárodní prostředí</b> .....	341
<b>10.3 Mezinárodní politika a její nástroje</b> .....	343
<b>10.4 Mezinárodní ekonomická spolupráce</b> .....	344
10.4.1 Globalizace .....	347
<b>10.5 Mezinárodní uspořádání ozbrojených sil</b> .....	348
<b>10.6 Mírová řešení konfliktů</b> .....	348
<b>10.7 Opatření při ohrožení nebo porušení míru</b> .....	349
<b>10.8 Válečný stav</b> .....	349
<b>10.9 Mezinárodní systém</b> .....	350
<b>10.10 Organizace spojených národů</b> .....	354

Charta OSN .....	357
<b>10.11 Evropská unie .....</b>	<b>359</b>
10.11.1 Teorie evropské integrace .....	362
10.11.2 Evropská měnová unie a budoucnost Evropy .....	364
10.11.3 Budoucnost Evropy – rozšiřování EU .....	365
Maastrichtské dohody .....	367
<b>10.12 Organizace severoatlantické smlouvy (NATO) .....</b>	<b>368</b>
Severoatlantická smlouva .....	371
Deklarace z Ria .....	373
<i>Otázky, úkoly a náměty na eseje .....</i>	<i>375</i>
<i>Rozšiřující literatura .....</i>	<i>376</i>
<b>11. Česká republika v čase přeměn .....</b>	<b>377</b>
11.1 Vyrovnání s minulostí .....	379
Karl Jaspers: <i>Čtyři pojmy viny</i> .....	381
Vojtěch Cepl, Mark Gillis: <i>Transformace hlav a srdcí</i> ve východní Evropě .....	383
<i>Rozšiřující literatura .....</i>	<i>385</i>
<b>Sekundární literatura .....</b>	<b>386</b>
<b>Slovníček cizích slov .....</b>	<b>388</b>